

## לזכר חברה לעבודה בארכיון

בשנים שעבדנו יחד היו בינינו יחסים מצוינים ולפעמים פחות, כמו אצל רוב האנשים. לעיתים הייתי נבוכה ולא מבינה מה עלי לעשות, ותמר נחלצה לעזרתי והולוכה אותי בשבילי הנסתרים של הארכיון ולימדה אותי את כל מה שהיא כבר ידעה. כאשר היו ימי עיון או קורסים מיוחדים לארכיונאים, נסענו שתינו להשתלמויות הללו, כדי להעמיק את הידע הדרוש לנו בעבודתנו.

העישון בכמויות מבהילות היה בעוכריה של תמר. לעיתים היה האויר בארכיון צפוף וערפילי ממש מרוב עשן הסיגריות. כאשר ניסיתי לדבר על ליבה של תמר שתפחית או תפסיק לעשן, אמרה שהיא נהנית מאוד מעישון הסיגריות ואין בדעתה להפסיק למרות שהיא יודעת ומכירה את הסכנות. מעבר לסבלנות הרבה, היו לתמר "ידי זהב". היא תפרה, רקמה, ארגה, סרגה ועשתה עבודות יד יפיפיות. היא דאגה מאוד לאריק בעלה ולשלושת ילדיה: ליאור, נגה, וזוהר, והיתה מאוד גאה בהישגים של כל אחד מהם.

השתוממתי איך לאחר שהחליקה ושברה את אגן הירכיים, הצליחה תמר להתאושש ולשוב ללכת על רגליה, כי זו בדרך-כלל מכת-מוות לנשים בגיל המבוגר שלנו, ותמר צלחה אותו, אולי כי בנשמתה היתה גם ספורטאית שמאוד אהבה וידעה לשחות. מהסתכלות בתמונותיה מהגיל הצעיר, נראית תמר תמירה כשמה, ויפה מאוד, כמו ארבעת ילדיהם של פולה ומשה מלמוד, הוריה החלוצים.

הוי תמר, תמר. צר לי כל-כך שאנו צריכים להפרד ממך כך. את מצטרפת היום להוריך ולאורי אחיך שאהבת והערצת כל-כך, לליאור בנך הבכור ולעוד יקירים שעזבו את ארצות החיים. נזכור אותך כל עוד זכרוננו עמנו, ואני, כמי שעבדה לידך שנים רבות, אזכור את כל הדברים היפים והטובים שהיו בך בשפע.

בהערכה רבה - **עמליה דיין בת-ארי**  
ארכיונאית במיל'

קשה לי מאוד לחשוב על תמר, שצעירה ממני בכמה שנים, שהיא כבר איננה, למרות שעישנה בכמויות עצומות, תוך שידעה שזה מזיק לה מאוד. ההכרות בינינו התחילה עוד כשעבדנו שתינו בענף הלול. כבר אז הצטיירה בעיני תמר כאדם חרוץ מאוד, אבל בדומה לאנשים רבים, חיפשה מה הכי מתאים לה, כמו למשל בישול בטוב טעם לאנשים הזקוקים לדיאטה.

רגישותה הרבה לביקורת והערות, היתה קשה לה, וכך יצא שהיא התנסתה בעבודות שונות ובענפים שונים, עד שיום אחד הבינה שהכי מתאים לה להיות כתבנית במכונת-כתיבה, שזו עבודה נקיה ושקטה בלי האבק והסרחון של הלול, בלי ביקורת קשה של הדיאטנים שמתלוננים רבות כי גם להם קשה. התמזל מזלה ויום אחד חיפש חברנו יהודה בן-דוד, הארכיונאי הקשיש, חברה שיוודעת לכתוב במכונת-כתיבה ותמר ידעה מלאכה זו עוד מהימים בהם התנסתה בעבודת הכתבנות בביהח"ר "אשד", שם הכניס אותה לעבודה קרוב משפחה - חנוך ראובני, שבתו חדוה נישאה לאורי אחיה הגדול שאהבה והעריצה. אלא שביהח"ר המצוין שלנו, לא הצליח לשרוד אחרי הפילוג שעבר על קיבוצנו, ותמר המשיכה בחיפושיה, כאמור עד ששמעה את קריאתו של הארכיונאי הקשיש, ושם בסבלנות אין קץ תמללה את כל האספות של הקבוץ שהיינו מקליטים באותו זמן מילה במילה, וגם אם חבר דיבר מקצה חדר-האוכל ללא מיקרופון ודבריו בקושי נשמעו, תמר חזרה ושמעה שוב ושוב עד שקלטה את כל מה שנאמר והדפיסה הכל.

ברבות הימים נקנתה מכונת כתיבה חשמלית וגם עליה הצליחה תמר להשתלט, ולאחר עוד כמה שנים נכנסו המחשבים. תמר קצת חששה, אך כעבור כמה ימים הצליחה להבין גם את רזי המחשב שהקל עוד יותר על עבודתה. היא גם למדה איך להכין מפתח שמות ועניינים שקוראים לו בלעז "**אינדקס**" שבלעדיהם הרי כל האספות והעלונים הכרוכים יכולים לשכב כ"אבן שאין לה הופכין", אך ברגע שיש לכל כרך כזה מפתח שמות, ניתן למצוא את הדברים די בקלות.